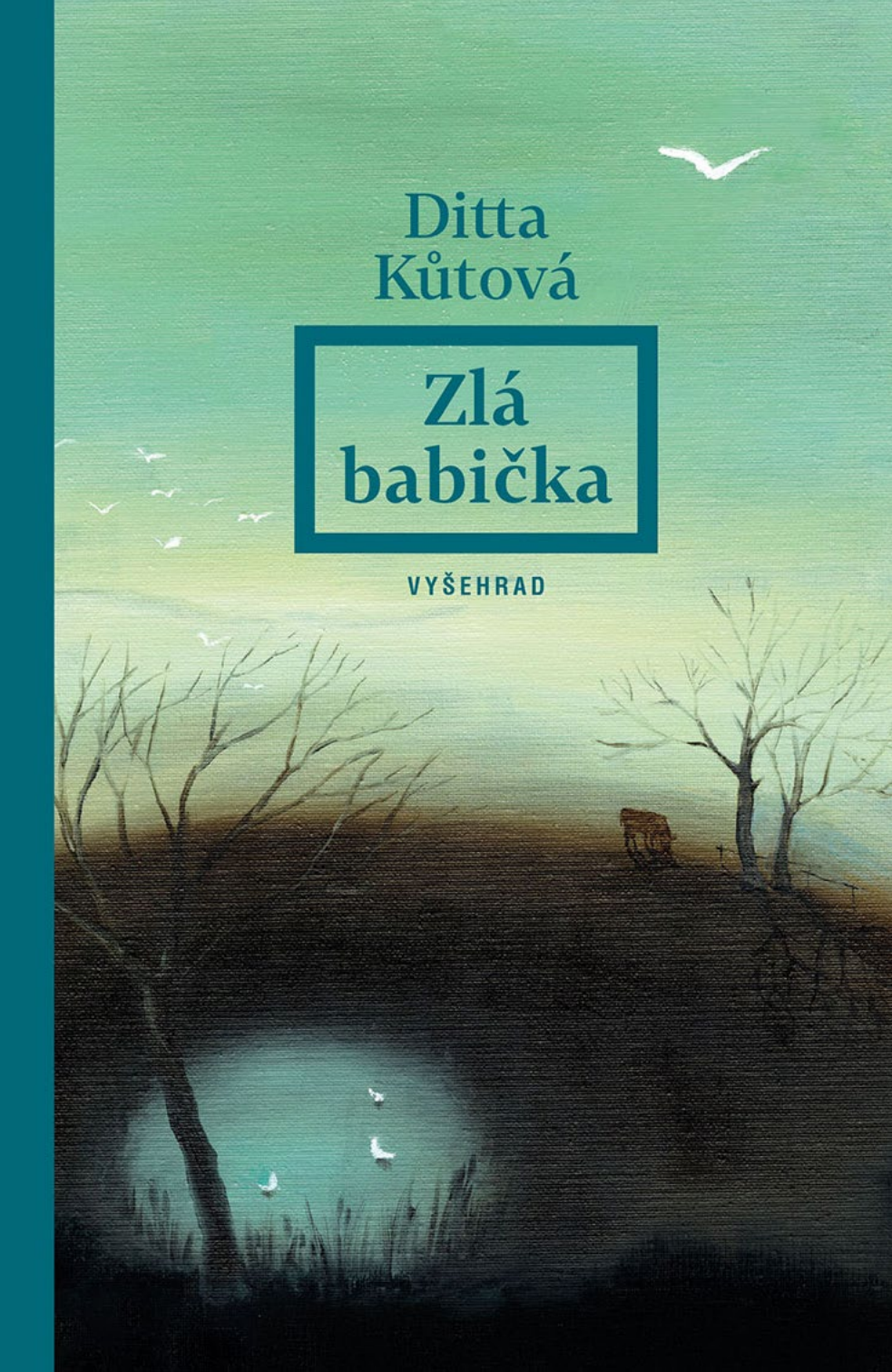

The background of the cover is a painting of a misty, desolate landscape. In the foreground, there are dark, leafless trees and a body of water reflecting the sky. In the middle ground, a small, dark, rectangular structure, possibly a house or a shed, sits on a hill. The sky is a pale, hazy green, and several white birds are scattered throughout, some in flight and others near the water.

Ditta
Kůtová

Zlá
babička

VYŠEHRAĐ

Zlá babička

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.ivysehrad.cz
www.albatrosmedia.cz

Ditta Kůtová
Zlá babička – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2025

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

Ditta
Kůtová

**Zlá
babička**

Ditta
Kůtová

Zlá
babička

VYŠEHRAĐ

Předmluva

Považuji se za nesmělého introverta, a tak mne setkání s příbuzenstvem mého muže před téměř třiceti lety naplňovalo obavami a ano – i lehkou hrůzou. Padrtové jsou silný a rozvětvený klan jak přímých příbuzných, tak i přiženěných či přivdaných jedinců. Scházejí se pravidelně několikrát do roka při poutích a jiných svátcích, a to v hojném počtu. Jsou prostě v přesile. Co kus, to originál. Složité povahy namíchané do často překvapujících koktejlů. Tu otevřenost, impulzivnost a spojenectví jako u Padrtů jsem ve své původní, pečlivě se ovládající intelektuální rodině předtím nezažila a postupně mne to hlučné společenství začalo čím dál víc přitahovat a okouzlovat.

Při rodinných sešlostech si Padrtové občas povídají o svých předcích. Taková pestrá směsice povah a osudů!

Při tom společném vzpomínání jsem si začala postupně uvědomovat, jak neúprosně v lidských osudech funguje efekt tiché pošty. Čím je člověk déle na onom světě, tím se původně jistě košaté vyprávění o jeho životě smrskává do kratších a kratších vět. A když je člověk dejme tomu osmdesát let mrtvý, může se mu stát, pokud má štěstí, že se o něm traduje jen pár souvětí. A teď: která to jsou?

Kdykoliv přišla mezi příbuznými řeč na jednu z prababiček mého muže, slýchala jsem po celé roky prakticky pokaždé několik stejných vět: Jo, to byla ta zlá babička. Ta byla zlá! Představte si, že vyhodila svého muže z domu a on pak žil sám několik let v chudobě, až nakonec skončil ve vojenském špitále a pohřbili ho do společného hrobu. A ona mu ani na pohřeb nešla, ta byla zlá! A představte si, že dokonce přinutila svou

nejmladší dceru, která měla před svatbou, aby opustila svého milého a vzala si místo něj svého ovdovělého švagra! To byla strašně zlá ženská.

Léta jsem těch pár stále stejných vět poslouchala mlčky. Občas k tomu někdo přidal, jak hodný byl její muž, že to byl skvělý muzikant a výborný zedník, chlapík, kterého měli všichni rádi. Že on si vzal tak zlou ženskou! Chudák pradědeček.

Čím častěji jsem to slýchala, tím víc mne to dráždilo.

Přece se ta paní nenarodila jako zlé mimino. Nikdo se přece nenarodíme zlý. Co jen se jí během života stalo, že si ji potomci pamatují jako zlou bábu? Měla jsem iracionální potřebu ji nějak bránit, což se ovšem setkávalo s nevolí hlavně mého muže. Od mládí slýchával, co to bylo za zlou ženskou. Ale zkusit se na její životní příběh podívat z jiného úhlu? Připustit, že všechno mohlo být i jinak? To bylo a dosud je nad jeho síly. O zlou babičku se dohadujeme a hádáme pořád. Ty sáhodlouhé debaty, které někdy končí tím, že jeden nebo druhý z nás odchází a bouchne za sebou dveřmi! Není na tom ale nic špatného, je pořád lepší hádat se o babičku než o jiné věci.

Pak se mi ale dostaly do rukou dva staré deníky Jaromíra – vnuka této zlé babičky a zároveň otce mého muže. Psal si všechno možné o kdekterém příbuzném: historky, které zaslechl od svých rodičů a prarodičů, své vlastní zážitky. Důležitá data i zdánlivě nepodstatné drobnosti. Postupně se mi její příběh začal skládat jako mozaika, ve které byla jen občasná slepá místa. Fascinující životní příběh, který se ovšem v zásadních momentech lišil od ústně předávané legendy. Pak už stačilo jen začíst se do ločenické kroniky, poopravit pár reálií, nahlédnout do treboňského archívu, a zlá babička v mé hlavě, v mé představě, dostala konkrétní tvář, povahu, temperament.

Jednou v noci jsem se probudila a zírala do tmy. Vlastně jsem se neprobudila, to někdo neznámý mne probral ze spánku. Ten někdo byl v ložnici spolu se mnou a pokojně oddychujícím mužem vedle mne. Rozsvítila jsem lampičku, mžourala do přítmí, ale byli jsme v ložnici sami. Trochu jsem se uklidnila

a chtěla jsem sáhnout po uspávací literatuře na nočním stole. Místo ní jsem ale nahmátla svůj zápisník, kam si někdy po probuzení zaznamenávám zajímavé sny. Zápisník na mne svítil do šera svou bělobou, vzala jsem do ruky tužku a nevím proč, začala jsem psát: Zlá babička.

Ruka se mi sama rozběhla po papíře a zároveň ve mně zesílil a zintenzivněl pocit, že v místnosti nejsme sami. Psala jsem a psala a vedle mne se současně téměř zhmotňovala jakási postava. Byl to jasný a zároveň těžko popsatelný pocit. Ta žena, jejíž rozmazanou tvář znám jen z jedné černobílé fotografie, tam byla se mnou. Šlo o výjimečný zážitek, ať už byl skutečný, nebo plynul z mé fantazie.

Když jsem dopsala první stránku, položila jsem zápisník na peřinu a usmívala jsem se do tmy. Věděla jsem, že dělám důležitou a správnou věc. Napravuji jednu velkou křivdu na ženě, kterou jsem osobně neznala, ale která mne oslovila svým těžkým a silným osudem.

I. část

Sedím u stolu. Neohrabaně беру do rukou tužku, kterou tu zapomněli, a pozoruji své staré ruce. Ta pravá je na tom o něco hůř než levá. Prsty se mi nevratně ohnuly směrem do dlaně, dlaň je krabatá vystouplými uzly šlach. Nejhůř je na tom prostředník, stočil se mi dovnitř jako nějaký hák. Pracovat se téměř rukama už nedá, ale co. Nadřely se za ten podělanej život ažaž. A dřely hned za několik lidí najednou. Na své ruce můžu být pyšná. Nikomu jsem nezůstala nic dlužná. Takovej život, podělanej!

A já jsem ho zvládla, i když mi tolik naložil.

Moje ruce. Jako dvě nepotřebné ztuhlé větve. Ach Bože, ani vlasy si s nimi už pořádně neučesu. A s vestou a sukní už mi musí pomoci někdo jiný, sama se neobleču, i ten zadek... do háje! Už mi zase tečou slzy, to ne! Mne nikdo neuvidí brečet. Nikdo. Nikdy. Tohle jsem si přece jednou provždy zakázala.

Loktem stírám z obličeje tu ponižující vlhkost a pyšně potřesu hlavou. Ale to zatracené tělo neposlouchá. Ty zatracené oči neposlouchají a zatracené slzy tečou dál a dál, razí si cestu mezi vráskami, mísí se s mými slinami a stékají pomalu po krku pod límeček. Vztekly ty slzy, ty sliny rozmazávám hřbetem ruky po obličeji, ale pořád to teče a nikdo mi nepomůže.

Nikdo mi nepomůže.

Už mi nic nepomůže.

Všechno už se stalo.

Celý život už se mi stal.

Proč jen zrovna takhle?

Na stole přede mnou leží Márinčin odložený školní sešit. Dívám se na jeho poslední popsané stránky, na neobratné písmo své nejmladší pravnučky. Dál už do sešitu psát nebude, je konec školního roku. Zůstalo v něm ještě dost prázdných stránek. Určitě by ten sešit vyhodili, já je dobře znám. Se vším plýtvají, nic pro ně nemá cenu. Tak. Už se mám zase pod kontrolou, ještě že mne nikdo neviděl, nesnesla bych to. Lepší je se zlobit než plakat. Důkladně si utřu vlhkou tvář a znovu беру neobratně do ruky tužku. Ani pořádně ořezat ji nedovedou.

Už kvůli ní musím všechno napsat. Kvůli své pravnučce, té neposedné holčičce. Kdyby kvůli nikomu jinému, tak kvůli ní. Má jméno po mně. Marie, Márinka... ona přece musí vědět, kdo doopravdy jsem. Ta jediná. Na ostatních mi nezáleží, nic už pro mne neznamení. A já neznaménám nic pro ně. Zlá bába, všem jen na obtíž.

Mají pravdu. Jsem zlá. Však si taky nic jiného nezaslouží, než abych byla taková. To jen Márinka, ta je ještě hodná. Ta je jiná. Někdy ke mně přijde, když tu tak sedím v té jejich kuchyni jako trpěný otravný host na štokrlátku u kamen. Stoupne si až ke mně a maličko se o mne opře. To je tak pěkné! Ta malá chvilka, ten okamžik souznění a něhy. Ani nic neříká, jen na chvilku opře své drobné tělíčko o to mé. Pak zase někam odběhne, ale já pořád cítím to místečko, kde se o mne opřela. Žiju z té krásy zbytek dne, ani jíst nepotřebuju. Zdá se, že malým dětem nevadím.

Ale tohle nesmí nikdo vědět. Nikdo to nesmí poznat. Ještě by ji pak navedli, tuhle moji zlatou Márinku, aby ke mně nechodila, aby se mne nedotýkala. Já je znám!

květen 1888

Máma Johana vešla do kuchyně a ztěžka postavila na prkennou podlahu dížku s večerním dojením. Marie se snažila u okna zahlédnout v malém zrcátku, jak má zapletený cop.

„Aby sis neukroutila hlavu. Stejně to už nijak nevylepšíš,“ utrousila máma Johana a cedila mléko přes plátno do druhé dížky, „ty tvý chundele stejně nikdy pořádně neučeš.“

Ozvalo se zaťukání na dveře.

„To už bude Růžena,“ otevřela dychtivě Marie.

„Ty ještě nejsi hotová?“ opravovala Růžena Marii cop, ze kterého se uvolnil pramínek nepokojných vlasů. „Co to jen máš za vlasy, Mařko. Vůbec neposlouchají.“

„Říkala jste, že to mám dobrý,“ obrátila se Marie na mámu.

„Na tebe je to dobrý ažaž,“ otočila se Johana k plotně a zamíchala polévku.

„Nechcete se ještě trochu najíst?“

„To by se nám špatně tancovalo, s plným žaludkem,“ usmála se Růžena a polkovým krokem odtančila ke dveřím.

„Vezmi si tu modrou jupičku, Mařko, bude chladno, až půjdete domů.“

To je najednou péče, bručela si pro sebe Marie, ale poslušně si pro jupku šla.

Růžena se zachichotala. „Třeba ji doprovodí někdo, kdo ji zahřeje, nějaký pohledný chasník. Třeba Padrta, vid', Mařko?“

Johana se prudce otočila od plotny s přísným pohledem.

„Do půlnoci budeš doma. A přijdete spolu, ty, Mařeno, nepůjdeš s žádným chasníkem! Dobře víš, že o tom, kdo tě bude smět jednou doprovázet, rozhodne tvůj otec!“

„Co prosím vás zase máte, mámo.“

Máma se už ale zase otočila k plotně.

„Už jsem řekla! Jednou tě mám na starosti a nikdo nesmí říct, že jsi špatně vedená. Ty si nesmíš s nikým zadat! Já to dobře vím, že po sobě s Padrtou koukáte, nemysli si, mně se donese všecko. Ale zrovna tenhle mládeneček není nic pro tebe, známe ho, floutka jednoho.“

„Ale panímámo, vždyť on ten Padrta přece není zas tak špatný,“ zachraňovala situaci Růžena. „Proč se vám nelíbí? Je to pěkný chlapík a dobrý zedník, to přece není špatné řemeslo. Zedníkem je přece v Ločenicích kdekdo. A jak dovede krásně hrát na trubku!“

Zvenku se blížily hlasy. Máma Johana odstavila polévku z plotny.

„Tak vypadněte už, za chvíli tady bude plno, chasa jde jíst. A Mařko, ještě než odejdeš, řeknu ti tohle, ať máš nad čím přemýšlet: zedník Padrta. Půl roku bude jezdit s ostatními někde po stavbách. Když bude mít štěstí, bude s partou ve Vídni a to ho pak neuvidíš, jak je rok dlouhej. Peníze, co přinese domů, ty se rychle rozkutálí, a až na jaře zase zmizí za prací, budeš čekat děcko. A takhle to půjde rok za rokem, nic lepšího už tě nepotká. A že je Padrta muzikant? No to je mi, panečku nějaká výhra! Od takového se tím spíš drž dál! Kde je muzika, tam jsou ženské, chlast a karty. To bys chtěla? Trubka, trubka... vytroubí ti duši z těla!“

Do domu se hrnuli lidé.

„A dobře víš, že otec pro tebe počítá s jiným ženichem.“
Poslední věta téměř zanikla v nastalém hluku.

Marie popadla pevně Růženu za ruku a protáhla se chodbou skrze chasu ven.

Venku se Růžena marně snažila vykroutit svou ruku z Mariina pevného sevření, ale její stisk naopak zlostně zesílil.

„Co je?“ nechápala Růžena.

„Tak ti pěkně děkuju!“ vykřikla Marie. „Proč jsi s mámou o Padrtovi mluvila?“

„Já ti chtěla pomoci,“ hájila se Růžena. „Myslela jsem, víš, aby si na to vaši zvykli, že ho máš ráda.“

„Tos mi teda pomohla,“ Marie konečně pustila Růženě ruku. „Otec pro mne má vyhlídnutou jinačí partii.“

„Vážně?“ vykulila oči Růžena. „A koho?“

„Neřeknu.“

„No to musíš! Když už jsi to takhle nakousla.“

„Všude to rozkecáš, znám tě.“

„No Mařeno! Honem – koho?“

„Otec prý se domlouval s Třetinovejma. Máma mi to tuhle řekla.“

„No páni!“

„Vid.“

„No ale to bys nedopadla nejhůř, ne?“

„Růženo!“ Marie rozčilením skoro zakopla. „Viděla jsi Vaška Třetinu zblízka?“

„Znám ho, ale takhle zblízka... vlastně ani ne. Vždyť je starší, po těch já nekoukám. Ale když o tom takhle přemýšlím, špatně by ses asi neměla. Ta jejich truhlárna, to vůbec není zlé. A pěkné stavení...“ Růžena se zamyslela.

„... a hlavu má jak koleno, dělá se mu břicho jako nějakému pantátovi,“ posmívala se Marie.

„To je všechno, co ti vadí?“ smála se i Růžena.

„Nelíbí se mi, no. Je starší, plešatej, nesmělej, nemluvej, nemastnej, neslanej...“

„Sestru už má provdanou, je na baráku s rodiči sám, zajištěnej,“ nabízela jiný pohled Růžena. „Za takových deset let budou plešatí všichni ti mládenci kolem nás.“

„Padrta ne. Ten nikdy. Ten bude kudrnatej až do konce života. A víš co, Růženo? Když jsi tak chytrá, tak si vezmi Třetinu sama, i s tou jeho truhlárnou!“ A Marie se rozběhla k hostinci na návsi. Už zdálky bylo slyšet muziku. Marie zrychlovala a nechávala Růženu i svůj vztek za sebou.

Ještě pár kroků.

Vzala za kliku. Ze sálu se vyvalil zvířený prach a tabákový dým, ale za ním bezpečně rozeznávala maličké vyvýšené pódiu s muzikanty. Sálem dozníval vábivý tón trubky.

Prudce se nadechla a vkročila dovnitř.

2.

Marie se ztěžka probírala do chladného květnového rána. Schoulila se do klubíčka pod těžkou peřinou a labužnický do sebe vstřebávala teplo. Chvilí poslouchala, jak máma Johana vedle v kuchyni lomozí u plotny, pak zavřela oči a vrátila se v duchu zpět do včerejší noci.

Znovu zaslechla muziku.

Dveře do hospody byly dokořán, za ní se zvědavě tlačila Růžena. Uvnitř panoval ruch. Muzikanti dohráli a zpocené roztancované holky se přesouvaly do jednoho rohu. Mužští se nahrnuli do lokálu vedle a ozývalo se odtud cinkání püllitrů.

Marie s Růženou se vydaly k holkám.

„Á, naše princezna dorazila,“ ozvalo se z hloučku a Marie se trochu zamračila. Mračila se a radovala zároveň. Dobře věděla, že je z ločenických holek nejhezčí, ať si máma Johana říká, co chce.

Kdepak máma Johana. Už od dětství od ní slýchala, že má velký nos a velké nohy, příliš chundelatých vlasů na moc malé hlavě... Kdyby těm jejím řečem věřila, jakživa by nevystrčila paty z baráku. Pak by možná vzala zavděk i Třetinou, kdo ví.

Ale ona moc dobře věděla, že se líbí, že je pěkná, moc pěkná. Kdyby za sebou neměla tu svou zlou životní historii, mohla by dostat, na koho by si ukázala. Však ona umí nosit svoje tělo: nohy, vlasy, prsa, raduje se z něho a všichni to vidí. Blahosklonně se na holky usmála a zvědavě se zahleděla do lokálu.

„Už se po tobě ptal,“ přitočila se k Marii Anežka.

„No a co,“ odfrkla si Marie, ale pak se k Anežce přece jen obrátila.

„Co říkal?“

„No ptal se, jestli dneska přijdeš a tak,“ visela na Marii psíma očima Anežka.

Marie se od ní znechuceně odvrátila. Nesnášela ten oddaný pohled, kterým ji Anežka sleduje už od dětských let.

Anežka. Taková kachna nevzhledná, podlézavá, nesnesitelná.

Seděly spolu ve škole v jedné lavici jako dva vyvrhelové, až úplně vzadu, kde nikdo sedět nechtěl. Jenže Marie byla z nich dvou ta silnější, hezčí a odolnější. A tak zatímco Marie si hleděla získat za kamarádku Růženu – a podařilo se jí to – neduživá úlisná Drápalovic Anežka z pazdery dělala stín Marii. Vychvalovala, podležala, donášela, pomlouvala, jen aby si jí Marie víc všímala, aby o ni zavadila pohledem. Jenže jak je na Marii někdo příliš hodný, jak někdo dolejší, je ve střehu. Není zvyklá, aby jí někdo projevoval příchynost, u nich doma se tohle nikdy nenosilo. Máma Johana, která měla na starosti tři odrůstající nevlastní děti a Marii od jejich čtyř let a která k tomu postupně měla ještě dva své syny, si nějakou zvláštní vlídnost ani dovolit nemohla. A otec? Člověk, kterému šla z cesty, jen aby si jí moc nevšímal. Nebezpečná a mocná figura v jejím životě.

Marie už už chtěla od Anežky aspoň někam poodejít, když Anežka dodala jakoby nic:

„A když jsi dlouho nešla, vzal do kola Mílu.“

Marie ucítila, jako by ji uškla zmije.

Otočila se na podpatku:

„Cože?“

„No přece Mílu Dudáků. A jak se točili, panečku!“ Malá hadí očka s uspokojením sledovala, že trefila cíl.

No tohle! Marii se zatmělo před očima.

Jak mi tohle mohl udělat. Mizera! To nemohl počkat! Stačí, aby se na něj usmála nějaká nána, a už ho má. A všichni to viděli.

Tak proto se na mne všechny holky tak usmívají. Kdepak úsměv. Posmívají se. Marie měla pocít, že vybuchne vzteky a ponížením. Otočila se k Růženě.

„Jdu domů.“

„Mankote a proč? Vždyť jsme zrovna přišly. Není ti něco? Jsi bílá jako smrtka. Není ti špatně?“

Růžena vzala Marii starostlivě za loket, ale Marie se jí vyš-kubla s takovou silou, až Růžena couvla. Marie bouchla dveř-mi a zmizela ve tmě.

Šlapala zvysoka topornými kroky k domovu. Byla sama, a tak si dovolila slzy.

Ústa jí cukala, slzy si hledaly po tváři cestičku a kapaly jí do výstřihu. Bože, tohle nesmí nikdo vidět, myslela si a dál klopýtala tmou.

Zahlédla chalupu a zamířila rovnou k malým vrátkům vedle velkých vrat. Okna už byla tmavá a Marie si oddechla, že nebude mámě muset nic vysvětlovat. Vzala za kliku, když za sebou zaslechla kroky.

„Mařko! Kam jsi mi utekla?“ Padrta popadl Marii pevně za rameno.

„Povídám, co blázníš? Stůj přece!“

„Domů jdu. A vůbec, co je ti do toho? Ty už přece tanečnici máš!“

„Co? Jakou tanečnici – jo ták...“

„Jo. Tak.“

Marie se snažila utřít slzy. Krucinál!

„Přece bys nežárlila na takovou buchtu, Mařenko. No tak.“ Jan přitiskl to vzpurné tělo k sobě. Marie se chce vykroutit, ale nejde to. Zádá má přimáčknutá k hrubým prknům vrat, nemůže se nadechnout, nemůže se vykroutit – a už ani nechce.

„Vždyť já tě přece miluju, Mařenko, přece to dobře víš. Co je ti do nějakých nanynek.“

„Tak proč s nima tancuješ, proč se s nima taháš, když miluješ mě?“ vydechuje Marie.

„A proč ne, prosím tě. Když jsi tak dlouho nešla... vždyť na tom nic není. Snad se můžu taky pobavit.“

„Jak – pobavit? Já bych s jiným netancovala. Ne, když mám tebe. Tobě by nevadilo, kdybych se bavila s někým jiným? Kdybych s jiným tancovala?“

„Nech už to být. O nic přece nejde, pojď, vrátíme se tam spolu, musím zpátky do kapely,“ Jan vzal Marii za ruku, ale Marie se vést nedá. Vidí v duchu posměšné pohledy holek a vdaných ženských u stolů, kdyby s Janem přišla zpátky. Vidí je před sebou, jak si šuškájí, jak se smějí a dívají se přitom na ni.

„Nemůžu se tam vrátit. To nejde, když už jsem takhle odešla. Co by si o mně pomysleli?“

„No, jak myslíš.“ Jan kupodivu víc nenaléhal.

„Tak dobrou noc, Mařenko. Ale miluju tě, rozumíš? Miluju!“
A zmizel ve tmě.

Měla jsem se tam vrátit. Zatracená hrdost – vzdychla si a vešla do domu.

3.

„Ty budeš dneska ležet celý den, Mařeno?“ ozvalo se ostře a uštěpačně z kuchyně. „Jen jestli jsi ze samého tancování neonemocněla.“

Z tancování ne – onemocněla jsem z lásky, pomyslela si Marie. Ještě pořád cítila ty pevné horké ruce, které jí vnucovaly svou vůli a sílu, cítila svá záda natlačená na neobroušená prkna vrat, to ochromení, zježené chloupky na těle, vlasy, zadrhnuté do hrubých vrat.

„No tak – co bude!“ Máma Johana zprudka otevřela dveře do sednice. „Vstávej! To je ale ostuda, takhle se válet.“

„Vždyť je neděle,“ zaprosila marně Marie a vmáčkla se na poslední okamžik pod vyhrátou duchnu.

„Den Páně! Koukej jít na trávu a uklid’ po dvoře, když už jsem já za tebe podojila. Ať přijdeme včas do kostela.“

Kdybych tak mohla... kdybych tak mohla... kdybych tak mohla za tebou utéct, lásko, lásko...

Marie se pomalu vlekla s nůsí do kopce za chalupami. V prázdné nůši na zádech jí cinkal do rytmu chůze srp. Na louce zahlédla Růženu, táhla se už s našlapanou nůsí na hřbetě nazpět k chalupám.

„Támhle nechod’“, máchla Růžena srpem za sebe. „To nejlepší už jsem tam vysekala.“

„Tady síct nebudu, je to tu samý jetel, to by mi máma dala, přinést tohle králíkům,“ rozhlížela se Marie kolem sebe.

„Tak pojd' dolů k cestě, tam je to pěkný, pomůžu ti,“ byla až nějak moc ochotná Růžena.

„Tak co, jaký to tam bylo?“

„Jaký, jaký. Jako vždycky.“

„A s kým vším jsi tancovala?“ Marie nevěděla, jak Růženu rozmluvit.

„Já jsem dohromady ani netancovala. Spíš jsem se bavila s holkama. Za moc to nestálo. Nakonec jsi dobře udělala, že jsi šla domů.“

Marii bylo zřejmé, že se Růženě nechce včerejší noc moc probírat. Ale ona tolik potřebovala všechno vědět! Co holky, jestli ji po tom jejím odchodu nepomlouvaly... a hlavně, co on? Jestli byl smutný, že ona tam není, jak jen se tohle dozvědět!

Jenže Růžena mlčela jako zařezaná a zručně vyžíнала srpem čerstvou májovou travu. Chvatně ji spolu nacpaly do Mariiny nůše a mlčky pospíchaly nazpět k chalupám.

Po mši vyšla čerstvým květnovým ránem ze svatojánského kostela Marie s mámou Johanou a sourozenci. Sestupovali po starých širokých kamenných schodech dolů, když zase ucítila za zády Anežku.

„Kam tak chvátáš, Mařko?“ dýchala jí Anežka za krk.

Marie neodpověděla, otrásla se nevolí a přidala do kroku. Já se jí snad nezbavím!

„Co pořád chceš!“ zastavila se nakonec.

„Já jsem se na tebe těšila,“ Anežka na ni oddaně hleděla.

„Ty se na mne nemáš co těšit, najdi si nějakýho šamstra a mně dej pokoj!“

„Ale Mařko, nebuď na mě přece tak zlá.“ Anežce se zkrabatila tvář lítostí. „Přece jsme byly nejlepší kamarádky.“

Marie znechuceně potlačila touhu ohnat se po Anežce rukou.

„Jen jestli si mne s někým nepleteš.“

„Nepletu!“

Svatá prostoto, vzdala to Marie.

„Jen mě neodháněj,“ vmlouvala se Anežka. „Třeba by ses ráda dozvěděla, jak jsme se včera pěkně poměli v hospodě.“

„Nestojím o drby.“

„Žádné drby, všechno je svatá pravda,“ měla radost Anežka, protože viděla, že je Marie lapená.

Marie opravdu zpomalila a Anežka tak konečně mohla jít na svých krátkých nožkách pěkně vedle ní. Ó, ta radost! Kráčí si vedle své krásné urostlé kamarádky, aby všichni viděli!

Nakonec to Marie opravdu nevydržela.

„Tak povídej.“

„No to víš. Některým holkám ležíš v žaludku. Neměla by ses jich tolik stranit, to se pak nemůžeš divit, že tě pomlouvají. Abys věděla, Mařko, tak i Růžena. Ta na tebe kolikrát nasazuje nejvíc. Ale já tě vždycky hájím, Mařko, vždycky stojím při tobě. Já vím, že nenosíš nos nahoru, já tě znám nejlíp, vždyť víš.“

„Jsme přece ty nejlepší kamarádky,“ vzdychla si Marie.

„Vid’?“ rozzářila se Anežka. „A kdybys věděla, s kým ta praštěná Růžena celou noc tancovala, to bys teprve koukala!“ Anežce div nevypadly oči z důlků. „S Vaškem Třetinů! To jsme tedy všichni koukali. S takovým starcem, vždyť je nejmní o deset let starší než my.“

Marie opravdu zírala. Tak proto byla ráno Růžena taková nemluvná. Mrcha jedna!

„A co – on?“

„Padrta?“ Anežka zářila jako sluníčko. Teď teprve měla Marii tam, kde chtěla.

„Kdo asi!“ houkla na ni Marie, napnutá jako struna.

„Coby, troubil jako pámbu,“ prodlužovala Anežka její muka.

„To já vím taky, jak troubí. Ale jestli třeba s nějakou netancoval.“

„No to jsem ti přece řekla už včera, že tancoval s Mílou.“

„No ale já myslela ještě potom... co jsem odešla.“

„Tak – to taky tancoval. Ale taky jenom s Mílou. S nikým jiným, na mou duši!“

Marie cítila, jak znovu celá tuhne. Tuhne a její tělo i duši zalévá bílý ledový vztek.

Koncem června se konečně ustálilo počasí a Marie byla spolu s ostatními celé dny na loukách. Vypadalo to nadějně, seno ani jednou nezmoklo, bylo suché, až praskalo. A ta barva! Zeelenalo se až domodra. Navečer Marie kopila. Slunce zapadalo, vzduch se příjemně ochlazoval, nad krajinou se vznášela sladká vůně a Marie zručnými a úspornými pohyby shrabovala louku do úhledných kop. Občas se kolem sebe rozhlédla, jestli na vedlejší louce nezahledne Růženu. Doufala, že ji potká, ale vedle kopily jen její mladší sestry a těch se na Růženu ptát nechtěla.

Bylo zřejmé, že se jí Růžena vyhýbá, a tak se domů z louky Marie vydala oklikou kolem Peřinů.

„Růžena jela do Sedla k tetě.“ Stará Peřinová se zjevně s Marií nechtěla bavit. Odpovídala jí jen na půl pusy. „Jela tam pomoci se senama.“

„Už jsme se s Růženou dlouho neviděly. Kdy se vrátí? Že nic neřekla.“

„Poslali pro ni, jela narychlo.“

Marie se courala otráveně domů. Růžena jí chyběla.

Jinou blízkou duší než Růženu neměla. Starší sestra už měla svou rodinu u Trhových Svinů a bratři byli prostě – bratři. Kluci. S Marií se úplně mýjeli.

Růženu si pro sebe získala už kdysi ve škole. Ostatní děvčata se jí stranila a o Anežku z pazderny nestála. Marie běhala za Růženou a za Marií zas běhala Anežka. Růžena na Marii oceňovala její sílu a vtip, dravost, se kterou si Marie vydobyla místo mezi ostatními dětmi. To Anežka neuměla. Ostatní

holky ze vsi vzaly Anežku na milost jen tehdy, když ji k něčemu potřebovaly, když se něco chtěly dozvědět jedna o druhé, a Anežka na tom nakonec založila svou existenci ve vsi.

„Už tě mám!“ čísi ruce čaply Marii za copy.

„Co děláš! Jdu domů. Co zase chceš?“ Marie si přehodila hrábě na druhé rameno, aby si udržela Anežku dál od těla.

„Tak to já jdu s tebou,“ rozveselila se Anežka. „Taky už mám dneska hotovo.“

Chvíli šlapaly vedle sebe.

„Byla jsem se podívat, co je s Růženou,“ prohodila nakonec Marie. „Ale její máma se mnou nechtěla ani mluvit. Prý je Růžena v Sedle u tety. Ani nevím, kdy se vrátí.“

„Tak to se načekáš,“ vyprskla Anežka.

„Proč? Ty něco víš?“

„A ty ještě ne, Mařko? Ty nevíš, že se Růžena bude vdávat? Za Vaška Třetinu?“

Marie se zastavila.

„Růžena? To není možné. Ještě zjara o něm nic dohromady ani nevěděla. Vždyť se kolem ní vůbec nemotal.“

„Zato kolem tebe se zjara motal Padrta ažaž, vid’? Chodí za tebou ještě?“

Anežka se trásla na každou podrobnost.

„Co je ti po tom!“

„Nebud’ pořád tak naježená, Mařko, vždyť já to nemyslím zle. Jsem zkrátka zvědavá.“ Anežka opatrně pohladila Marii po rameni, ale Marie sebou podrážděně trhla a Anežka taktak uhnula před hráběmi.

„Co děláš! Málem jsi mi urazila hlavu.“ Anežka se zastavila.

Marie šla ještě chvilku sama, ale pak zpomalila. Pootočila se k Anežce a druhá dívka mohla ve večerním slunci vidět to, co u Marie málokdo: slzy.

Rázem byla těsně u ní.

„Ale no tak. Přece bys nebrečela kvůli takovému floutkovi. Vždyť na něm nic není, jen ta jeho trubka. Stejně běhá za kdejakou holkou, všichni to o něm vědí. Vykašli se na to.“ A Marie se nechá hladit po vlasech, po ramenou... pak se nadechne

a rozhodně potřese hlavou. To je nadělení! Tahle hloupá vlezlá Anežka zná její slabost, její slzy. Proboha! Kdyby tady byla Růžena, nikdy by se nenechala takhle nachytat.

Zatracená Růžena. Tak ona se bude vdávat. A za Třetinu. Marii bylo najednou všechno jasné. Proto ji stará Peřinová tak nevlídně odbyla. Proto Růženu uklidili do Sedla, aby jí Marie do ničeho nemluvila a nezasahovala. Peřinů určitě vědí, že Mariin otec s Třetinovejma jednal.

Co si to o mně všichni jenom myslí, povzdechla si. Jako bych byla nějaká zlá, nepřející potvora. Takhle všem okolo nejspíš připadám. A asi i Růženě, když tak ochotně odjela, nic neřekla. Marie se ohlédla po Anežce a narovnála se v zádech, až v ní zapraskalo. S rovnými zády se Marii vrátila ztracená sebedůvěra a Anežka si mohla myslet, že ty slzy, které se Marii na okamžik zaleskly v očích, se jí jen zdály.

6.

„Tak to Růžena trefila terno,“ usmála se nakřivo a Anežka nemohla uvěřit svému štěstí. Marie s ní sama od sebe mluví. Když došly až k Mariinu domovu, u vrátek se k Anežce otočila.
„Tak sbohem. Nebo – nechceš na chvilku k nám?“

Večer se Marie zmoženě posadila na postel. Otevřenými dveřmi z kuchyně tikaly do noci nástěnné hodiny a máma Johana už taky ležela pod modrobílou duchnou. Máma zpod duchny hudovala.

„To máš ale pěknou kamarádku, Mařeno. Co k nám tu Anežku taháš! Je jako veš v kožichu, zrovna bych se chtěla podrbat, když ji vidím. Taková klepna všetečná. Ta, co neví, nepoví. Myslela jsem si odjakživa, že ji nemůžeš vystát, a najednou nám ji přitáhneš rovnou do sednice. A vůbec, co je s Růženou? Nebyla tu takovou dobu. To je alespoň slušná holka z dobré rodiny, s ní bys měla držet. Tu Drápalovic Anežku už tu nechci vidět, rozumíš.

A co pořád vzdycháš? Koukej už spát, víš, jak budeš zejtra vypadat?“

Marie se zasoukala pod těžkou peřinu. Marně pod tou tíhou hledala vhodnou polohu, která by ulevila unavenému tělu a smutné duši. Marně přivolávala sen, který by přehlušil dotěrné myšlenky.

„Co sebou pořád tak házíš,“ ospale zamumlala ze své postele máma Johana.

„Mámo –“

„Co ještě chceš.“

„Růžena se bude vdávat.“

Od mámy zavanulo ticho.

„Bude si brát Třetinu.“

„Bože můj, Mařeno,“ vzdychla si máma. „Ty jsi ale husa.“

„Já bych si ho stejně nevzala!“ vykřikla svůj vzdor Marie.

„Nikdy se mi nelíbil, neměla jsem ho ráda.“

„No tak si ho vezme tvoje kamarádka. Ty jsi ale štědrá, že jsi jí ho přenechala.“

„Já jí nikoho nepřenechávala! Jen jsem jí řekla, že otec se s Třetinovejma domlouval, nic víc. Opravdu!“

„Tak vidíš. A ona nevěděla nic lepšího než se na něj hned pověsit.“

„Takhle to nebylo,“ vzdorovala se ještě na chabý odpor Marie, ale věděla, že přesně takhle to bylo.

„Bože, bože. Všechno jsi zkazila, Mařko. Vždyť otec to s tebou myslel dobře. Není moc rodin z okolí, které by se chtěly s tou naší spojit. Třetinovi pro tebe byli široko daleko jediní možní.“

Mezi oběma postelema se opět rozprostřelo ticho.

„Vašek Třetina je možná jiný, než jakého by sis představovala manžela. Ale je to hodný, pracovitý mužský a mírný jako beránek. Mohla sis pak ve svém domě dělat všechno podle svého. Třetinovi potřebovali šikovnou hospodyní, chtěli vnoučátka... mohla sis sednout do teplého hnízdečka.

A teď to všechno bude místo tebe mít Růžena. Co budeš mít ty?“

„Mám Padrtu, mámo, vždyť to dobře víte. Dali jsme si slovo.“

„Vážně? A kde ho máš teď, toho svýho Padrtu? Víš vůbec, kde teď je?“

„Dělá ve městě, říkal, že tuhle sobotu přijde.“

„Možná ano, možná ne, vid’.“

Máma Johana se nemilosrdně třefovala do černého. Bolelo to.

Jan se v životě Marie objevoval a zase mizel. Slíbil, že přijde, a nepřišel a ona čekala a čekala. Pak se najednou zjevil u vrat. Bylo to vzrušující. A matoucí. Zlobila se na něj, že nedrží slovo,

ale pak se nakonec radovala jako malá, když tak nečekaně přišel a točil se jen kolem ní. Zapomněla potom na to čekání, napětí, neklid a strach. Všechno kolem něj bylo veselé, všechno bylo snadné... jako by jeho život neměl žádné pevné obrysy. Jen samá nejistota. Ale nemohla se ho vzdát.

„A to víš, Mařko, že nemá jen tebe?“ bodla máma Marii přímo do srdce.

„To není pravda!“

„Prý běhá taky za Mílou Dudáků. A bůhvíkteřou má ještě. Celé dny je ve městě, po večerech v hospodách...“

Marie si pevně obalila hlavu polštářem. „Tohle nebudu poslouchat!“

„Když ti to neřeknu já, poví ti to jiní. A ještě se budou radovat, že ti ublížili. Já se z toho neraduju, Mařeno. Mně je tě líto.“

„On není takový, mámo. Přece ho znám, že není takový. A já bych s nikým jiným nemohla být.“

Johana chvíli mlčela.

„Už jako malé dítě jsi byla vzpurná. A jak nezdárná, dala jsi mi nejvíc ze všech dětí zabrat. Co seš to jen za povahu, že si nenecháš v ničem poradit. Už bys ale měla mít víc rozumu, abys mohla zvážít, co je pro tvou budoucnost dobré a co ne, vždyť jsi dospělá. A vůbec – víš ty, jestli by s tebou jako s nevěstou souhlasili pro svého syna Padrtovi? Vědí vůbec o úmyslech svého syna?“

Marie neměla jinou odpověď než „to nevím“.

„Tak by ses ho na to měla zeptat. Já ti říkám: on se pro tebe nehodí. Třebas nebude zlý, to já nevím, ale je to chlap do větru a nevěřím, že by se kdy změnil. A ty zase můžeš vadit jeho rodině – ne proto, jaká jsi, ale z jaké jsi rodiny. Tak nad tím přemýšlej. Ostatně – poslední slovo stejně bude mít tvůj otec.“

1874

Sedím na zápraží. Sluníčko se opírá do dvora a kameny, kterými je dvůr vydlážděný, jsou krásně rozpálené. Malý Štěpánek dřepí naproti mně a něco mi povídá, jenže ještě neumí mluvit, nerozumím mu, co chce, a tak mu posílám malý míček, se kterým jsme si až dosud hráli. Slyším, jak maminka rámusí v kuchyni. Přetahuje velký hrnec na plotnu a nalévá do něj z kamnovce vodu. Co asi bude k obědu? Maminka si prozpěvuje a slyším, jak něco žbluňká. Asi loupe brambory, jestlipak bude dneska masíčko, myslím si.

„Mařenko, hrajete si se Štěpánkem pěkně?“ volá na nás z kuchyně, nečeká na odpověď a zase si brouká písničku. Čekám, až mi Štěpánek pošle míček nazpátek.

Ale Štěpánek už se na mne nedívá. Kouká se k vratům a na něco ukazuje.

Taky se tam podívám.

V otevřených vratech stojí nějaký člověk. Statný, ramena-tý muž v klobouku.

Má mohutný knír, v ruce hůl a rozhlíží se dokola.

Oba se Štěpánkem ztuhneme.

Nebezpečí.

Muž se rozhlíží kolem dokola, až se jeho pohled zastaví na nás dvou.

Jsme ochromeni. Nebezpečí!

Nebezpečí!

Chci utéct, chci něco zakřičet, ale nejde mi to. Z pusy se mi neozve ani hlásek.

Maminko, křičím v duchu, maminko! Pomoc!

Z kuchyně se line vůně polévky a tichá melodie.

Stojím mezi dvěma světy. Předě mnou na dvoře strach a hrůza, za mnou v kuchyni bezpečí a láska.

Muž se dává do pohybu. Ráznými kroky přechází dvůr. Obrovské nohy v holínkách nevšimavě projdou kolem nás a vstoupí do domu.

Ticho.

A pak strašný řev. Řev a řinkot nádobí. Třesk skla a tupé rány.

Tisknu si ručičky na uši a vytřeštěně se dívám na Štěpánka. Štěpánek upustil míček a rozplakal se. Postaví se na vratké nožky a batolí se ke dveřím.

Ve dveřích se objevuje maminka. Je celá rozcuchaná. Vytržený pramen vlasů jí padá z hlavy přes rudé mokré tváře na roztržený rukáv. Popadne Štěpánka do náruče a běží přes dvůr. Ve vratech se na okamžik zastaví. Otočí se. Dívá se na mne. Maminko! Maminko, volám a také se postavím. Pak za sebou ale uslyším z kuchyně dupot těch strašných holínek a ucítím za sebou toho obrovského muže.

Maminka se otočí a vybíhá i se Štěpánkem ze vrat.

Maminko!

Víc si z toho děsivého dne nepamatuju. Snad jen večer. Sedím v koutku kuchyně na bobečku, abych byla co nejmenší. V kuchyni je hluk, starší děti a chasa sedí u stolu a večeří, v čele sedí ten strašný muž s knírem. Kolem obíhá vystrašená děvečka Johanka, nosí jídlo na stůl a odnáší nádobí. Na mne všichni zapomněli. Nikdo nemluví a cítím, jak je ve světnici vzduch hustý napětím. Čeledíni se krmí co nejrychleji a opouštějí postupně kuchyni.

Pak si dodám odvalu a potichu přijdu k Johance. Johanko, zašeptám a zatahám ji za sukni, kde je maminka?

Děvečka Johanka si mne teprve teď všimne.

„Ty jsi ještě nejedla. Tady se posad.“ Posadí mne na lavici a přistrčí ke mně misku s vařenými brambory.

„Kde je maminka,“ pláču už nahlas, „a Štěpánek?“

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy Zlá babička.

Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.